

24. Az e világ dolgai segítenek Istenre figyelni és Istenre találni (Sík Sándor: „A Mindennevű” c. verse alapján)

Ma imádkozzuk el a 104. számú éneket:

*Kiben élünk, mozgunk s vagyunk,
Ó teljes Szentháromság!
Minden kincsünk és jutalmunk,
Végzetlen nagy jószág!
Add nekünk békédet,
Árassz ránk bőséget,
Lelkünknek üdvösséget!*

Legtöbb arról elmélgedtünk, hogy az Istenre figyelő lélek a testi szemével a földi dolgokat látja, de lelkével a mennyei fényességet kívánja észlelni, vagyis azt szeretné, hogy a földi dolgok is Istenhez segítsék. Ami nem Istenre irányít, az nem ad igazán megnyugvást a lelkünknek. Ma azt nézzük, hogy **a világ dolgai** közvetve hogyan **segítenek Istenre figyelni**.

I. A Mindennevű – avagy hogyan lehet felfedezni Istent mindenben?

Sík Sándor piarista papköltő *A Mindennevű* című versével kapcsolatban keressük a szemlélődésre segítő lehetőségeket. Ebben a műben Nazianzi Szent Gergely egyik mondatáról elmélgedik a papköltő. Szent Gergely ugyanis egy alkalommal ezt kérdezte Istentől: *Mindennevű, hogyan szólítsalak?*

Sík Sándor költeményei közül talán *A belül valók mécse* c. verseskötetében (1912) csillan fel a legmélyebben a misztika: az Istennel való személyes találkozás élménye. Egész költészetére ez az Istennel való mély kapcsolat jellemző.

Akiknek szerencséjük volt ismerni őt, azok tudják, hogy Sík Sándor milyen mély érzésű ember volt. Többek közt ez a verse is megmutatja lelke mélységét, hogy ő hol és hogyan találkozott a teremtményeken keresztül Istennel.

A vers indításában megvallja: **Szeretne Istennel találkozni**, hogy megszólíthassa, hogy minden arcban megtapinthatja, hogy **minden szívben Őt szerethesse**:

I. *Mindennevű, hogyan szólítsalak?
Mindenarcú, hogyan tapintsalak?
Mindenszívű, hogyan szeresselek?*

Az egymást követő versszakokban különböző élethelyzeteket vázol fel: mikor, hogyan találkozott Istennel. A vers **1949-ben íródott**, tehát az Istennel való találkozás élményét, képeit is ennek megfelelően kell értelmeznünk.

Ez egy kicsit hosszabb kép, de érdemes figyelni rá:

II. *Titkosrendőr polgári ruhában,
Az utcán ödögők semleges mosolyával arcán,
Jelvénye az átmeneti kabát hajtókája alatt,
Nadrágzsebében a szolgálati fegyver,
Állán bozontos álszakáll:
Mint az árnyék, mint a gond,
Úgy szegődik a megjelölt nyomába, –
Engedi, menjen, amerre a dolgai vonják,*

*Családi körbe, hivatalba,
Moziba is, a bársonyos homályba,
Vagy kettesben az espresso kerek asztalához
Egy forró feketére, – akárhová,
De mint egy árnyék, mint egy gond,
Mögötte jár.*

*Van.
És várja a percet, amely megállapított,
S lecsap könyörtelenül,
Mint a fölemelt marok a légyre
S amaz ott marad, – összelapítva,
Mint összezárult marokban a légy.*

*Így jársz utánam: így mondták nekem
Kajlahátú bölcsek,
Szorongó szentek, vaksi jámborok.
Ám amikor az utca zuhogó tömegében
Már olyan egyedül vagyok
Mint erdőben a gyermek,
S ólomtuskók a lábaim,
Már-már leülök a járdaszélre
Vinnyogni, mint a siketnéma koldus,
Ilyenkor némán elmész előttem,
Közönyös arccal, zsebre dugott kézzel,
Egy leszerelt katonatiszt hűvös lépéseivel,
S egy pillanatra – lámpafény függönyrepedésben –
Odamelegszik rám a szemed.
Cinkos tekintet ez,
Csak ennyit mond: Hiszen tudod!
Rabló mosolyog rablótársra így,
Vagy indiánra indián,
Amikor a gyerekek játszanak
És a semmire-se-jó felnőttek között
Elosonnak nesztelenül.*

*A járókelők nem vesznek észre semmit.
Csak én tudom: a térdem tudja,
Amely megfiatalodott rugalmassággal tapossa tovább a járdát,
És tudja az ajkam, amely pirosan skandalja megint:
Szép az élet, jó az élet, és jók a butuska emberek.*

Amikor egy titkosrendőr járt a nyomában, a költőnek ez is istenélmény volt.

A harmadik kép:

III. *Máskor meg a villamoson:
Függök a fogódzó kötélén,
Csak az összepréselt embertestek tartanak,
Izzadt szemem sóvárogva pislog
Egy-egy elfoglalt szék felé:
Egyszer csak fölkelisz a helyedről
(Kigombolt ingű húszéves fiú),*

*A könyvet, amit olvastál összecsapod
És T e s s é k ! mondod ismerős mosollyal.*

Ez is istenélmény volt a számára. Ebben a megnyilatkozásban is **Isten jóságát ismerte fel.**

Nézzük a negyedik példát:

IV. *A múlt héten egy kisgyereken láttalak.*

*Guggoltál a sétatéren,
És házakat építettél
Homokból és hulladékból.
Fölnéztél rám a földről
Huncutkás mosollyal:
„Látod mit építetek?
Máskor mást építettem,
Naprendszer és csigabiga-házat.
Építeni jó.
Gyere, építsünk együtt!”
És én melléd telepedtem a földre,
Te pedig megfogtad a kezem,
És vezetted,
És betűket írtunk a homokba.*

Nagyon érdekes a következő istenélménye is:

V. *A minap egy kutya jött be a szobámba,
Egyenesen hozzám.
A térdemre tette szelíden
Az első lábát.
És fölnézett rám szelíden:
„Nem lehetnél hűségesebb?
Én mindvégig hűséges vagyok.”
Le kellett sütnöm a szememet
És majdnem hangosan kimondtam
A szentpéteri szót:
„Menj ki tőlem, Uram . . .”
De Te jobban tudod, hogy mit gondolok.
És nem mentél ki tőlem.*

Az hatodik istenélmény:

VI. *Ablakomat megkoccantja a szél.
Értem, sétálni hívsz. Megyek.
Érezzünk rá az Úristen jelentkezésére!*

Úgy látszik, a költő valahol az erdőben, fák között pihent, mert a hetedik istenélményt így fogalmazta meg:

VII. *Fuvoláz felettem a lomb.
Altass el engem!*

A nyolcadik élmény is erdővel kapcsolatos:

VIII. *Szeszélyes az erdei ösvény.
Jöttem utánad.*

*A patak vize csillan.
Térdelve hajlok fölébed.
Oltsd el a szomjúságomat!*

Ugye, mennyi mindenben fel lehet ismerni az Úristent?

A kilencedik kép:

IX. *Egy ember nagyon kiabált.
(Nagyfejű, nagynevű, nagytudományú,
Sikerült neki minden,
Csak az élete nem.)
Ezt kiabálta, sokszor, egymásután:
„Hol van az Isten?
Még sohasem láttam Istent!
Ki látta?”
Mit tehettem szegénnyel?
Szépen odamentem és megsimogattam az arcát.
Sírt.*

A tizedik találkozás:

X. *Tegnap egy ember állított be hozzám
És bizalmasan közölte velem,
Hogy egy nem is nagyon távoli dátumra
Ítélet van kimondva rám.
Az értesülés megbízható helyről származik,
És jó lenne, ha megfontolnám,
Kár volna értem.
Annál is inkább, mert csak rajtam áll.
És ellenkezőleg: nagy lesz a becsületem,
Csak el ne mondjam senkinek, hogy láttalak.*

*Nem szóltam semmit.
Hallgatva ültünk.*

Azután megszólalt újra:

*Hogy úgy-e voltaképpen
Nem is igaz az igazán, hogy láttalak,
Csak úgy mondom, hogy mondjam.*

*Megint nem szóltam semmit.
Hallgattunk megint.*

*Azután megszólalt harmadszor is:
Hogy vajon látlak-e most is?
„Igen, feleltem,
A szemedben, felebarátom.”*

*Még egy darabig ültünk egymás mellett
És hallgattunk.
Azután fölkelt, és kezet fogtunk*

És elváltunk, két jó barát.

A tizenegyedik a teológiával kapcsolatos élmény:

XI. *Almodtam. Egy széken ültem,
Elnök voltam a könyvek kongresszusán,
A könyvek ezre körülöttem ült,
Mint Niceában a szakállas atyák.*

*Az egyik mondta: „Messze az Isten, a hetedik égben,
Az angyalok és a démiurgoszok között.*

– „Helyes, mondtam, de kevés!”

*A másik mondta: „Közel az Isten, az emberi szívben,
Csak ott találsz.”*

– „Helyes – mondtam, de kevés!”

*A harmadik: „A természet az Isten,
A lények végtelen során
Bontja ki végtelen magát.”*

– „Szép, szép! feleltem, de kevés!”

*A negyedik: „A nép az Isten,
A történelemben fejtőzik ki egyre.”*

– „Kevés, kevés!”

Az ötödik: „A minden az Isten.

Én vagyok ő, és te vagy ő, és ő is ő, és minden ő.”

– „Nem elég, nem elég!”

*A hatodik a semmiről beszélt,
A hetedik számokat recitált,
A nyolcadik a moszkvai Confessiót,
A kilencedik atombombáról énekelt prefációt
És a tizedik Einstein evangéliumát.
És még sokan sokfelét és sokáig
És minden egyes más nyelven beszélt.
És én csak kiáltoztam egyre:*

– „Kevés! kevés! nagyon kevés!”

*És minden székben egy-egy könyvtekerics gurult elő,
És a tekercek összeálltak,
És torony akart lenni belőlük,
Mint ama régi, Szennár mezején.
Gurultak, egyre csak gurultak a nagy hasú tekercek,
És másztak és sűrögtek
Izzadtan, izgatottan,
Fölfelé, fölfelé,
Mint Himalája fejének a hangyák.*

*És már éppen fel akartam egyenesedni a székben
És igazságot tenni,
De fölbredtem.
Éjszaka volt.
Éjszaka voltál.*

S nézzünk még tovább, hogy **a misztikus lélek hol, hogyan és mikor találkozik Istennel a teremtményeken keresztül?**

A tizenkettedik élmény:

XII. *Könyv a térdemen,
A könyvben ábra számokkal és görög betűkkel:
Ablak a Végtelenbe.
Itt ülsz az ablakban, mellettem
És fölemelt Ujjaid ütemén ringatod
És szertehajtod, egyre sebesebben,
És összefogod egyre szorosabban,
Napok, naprendszerek, galaktikák és mindenségek
És atomok és protonok és protonnál is potomabb pontok
Miriárdokszor miriádjait.
Fölemeled a karodat,
És eltűnik az Anyag a Hullámozás végtelenében,
Leejted karodat,
És elpihen a Hullámozás az Anyag végtelenében.
És eltűnök én is, elpihenek én is
Árján az Ütemnek,
Amely innen, térdeimről
Mozgatja a Mindent.*

A tizenharmadik élmény – hadd valljam meg – számomra a legkedvesebb:

XIII. *Mezítlábas asszony az országúton.
Kenyeret visz abroszba kötve.
Szép kerek gyürkés cipót.
Teli a levegő kenyérillattal.
Teli a lelkem illatoddal.*

A tizennegyedik élmény:

XIV. *Ma volt a legnehezebb.
Tükörbe néztem, úgy esett.
S Te onnan néztél vissza rám.
És belém állt az értetlen csodálkozás:
De, Uram, ezt az ötletet!
De, Uram, tisztesség ne essék szólván,
Jobbnak gondoltam az ízlésedet!
Akaratlanul a fejemet csóváltam,
Rosszallóan csóváltad a fejed Te is.
És akkor elszégyelltem magamat:
Eszembe jutott barátom, a professzor,
Aki fehér köpenyében, górcsőves asztalkája előtt,
Valami fertelmes férget boncolgatott
És látván arcomon az undort,
Ezt mondta, mérhetetlen szájalommal:
„Mit tudod te, szegény laikus,
Hogy milyen csodálatos ez!”
Igen, Uram, – mit tudom én?
Mit tudok én?*

*Mire visszatettem a tükröt a fiókba,
Hangosan nevettem.*

Az utolsó élmény:

XV. *Este van. Elment az utolsó látogató.
A folyosón lecsavartam a villanyt.
Itt vagyok.
Szokott helyeden
A kis támlátlan széken
Az ajtó és az üveges szekrény között,
Ülsz és vársz.
Egyedül vagyunk.
Leeresztem az ablak függönyét.
Így, most segíts egymásba néznünk.
És holnap reggel,
Harmadik harangszóra
Megtöröm a Kenyeret.*

A tűz mindig gyújt! Sík Sándor lángoló lelke gyújtson bennünket is!

Próbáljuk a saját életünkben is ugyanígy megtalálni a dolgokat, amelyek mögül Isten mosolyog ránk, mert **a teremtett dolgok azért vannak, hogy Istenhez vezessenek bennünket!**

A keresztény ember **azért él ebben a világban**, hogy itt, a földi életben – az e világ javainak használata közepette – **elnyerje** az üdvösséget, vagyis **az Istennel való örök szeretet-együttléte!**

Tartsunk kis csendet, és keressük, hogy a világ dolgai hogyan segítenek bennünket Istenre figyelni! Próbáljuk olyan stílusban észrevenni Istent, ahogyan a papköltő is tette!

II. Egy-egy nap folyamán mely dolgok segítenek bennünket istenélményre?

A hajnalodással kezdjük. Virrad, világosodik: jusson eszembe az az első hajnal, amikor Isten *elválasztotta a világosságot a sötétségtől* (Ter 1, 4). Minden reggel megélhetem a teremtést: „Uram, én a Te teremtményed vagyok!”

Felébredés: Amikor a szememet kinyitom és felkelek, gondoljak a feltámadásra: „Uram, milyen lesz az, amikor az örökkévalóság napján Rád tekinthetek, amikor új életre támasztasz fel?”

Reggeli imádság: „Uram, Hozzád emelem fel a szívemet! A szívem első gondolata a Tied!”

Mosakodom: Gondolhatok arra: „Uram, Te lemosod a bűneimet, megbocsátod, eltörölöd, mert szeretsz!” Ha van alkalmam a fürdésre, éljem meg: „Uram, elmerülök Benned!”

Kitárom az ablakot: „Kitárom Neked a lelkem!” Beárad a friss levegő. „Tebenned élek!”

Öltözködés: „Beléd öltözködöm!”

Kinyitom az ajtót: „Feltárom Neked önmagamat!”

Keresztvetés étkezés előtt: „Téged rajzollak magamra!”

Éhség: „Terád éhezem!”

Szomjúság: „Téged szomjazlak!”

Evés-ivás: „Testeddel, véreddel, önmagaddal táplálsz!”

Édesség: Az apostol szavát követve: *Ti már megtapasztaltátok, milyen jó az Úr* (1 Pét

2, 3), én is boldogan tapasztalhatom: *Milyen édes az Úr!* (Zsolt 33, 8). Ezt a jó érzést, ezt a betöltöttséget viszem magammal. „Viszlek magammal!”

Jóllakottság: „Te töltöttél be önmagaddal!”

Újra keresztvetés: „Boríts be önmagaddal!”

Lépcső: Akár fölfelé, akár lefelé kell mennem, jusson eszembe a gondolat: „Mindig fölmehtek Tehozzád, Te meg leereszkedsz énhozzám!”

Elindulok: *Fölkelek, és apámhoz megyek* (Lk 15, 18).

Az utcán emberek: „Te szereted őket. Veled együtt én is szeretem őket!”

Emberi jószágot tapasztalok: „Milyen jó vagy hozzánk, Istenem!”

Tevékenység: „Most Veled foglalkozom!”

Munka: „Munkálkodjunk együtt!”

Harangszó: „Te hívsz engem!”

Templom: „Te énbennem lakozol, én Tebenned vagyok a testvéreimmel együtt!”

Isten ígéje: „Hallgatlak, befogadlak, követlek!”

Felajánlás: *Mit adhatok még az Úrnak mindazért, amit nekem adott?* (Zsolt 115, 3).

Átváltoztatás: Micsoda felmagasztalása ez az anyagnak, az e világból származó kenyérnek és bornak! „Imádlak!”

Kezdem megérteni, hogy a teremtmények nem elvonnak Istentől, hanem Istenhez vezetnek, Istent adják nekem.

Szentáldozás: Communio, közösség ez, amikor „Istenem, nekem ajándékozod önmagadat a kenyér és a bor ruhájában, én pedig Neked ajándékozom magamat!”

Hazaindulás: „Hazamegyünk majd egyszer az örök hazába is. Vágyódom Hozzád, Te pedig itt vagy énvelem! Otthon vagyok Nálad. Otthon vagy nálam!”

Lefekvés: „Milyen lesz az, amikor utoljára hunyom be a szemem, és meglátlak Téged?”

Ágy: „Benned nyugszom el!”

Vánkos: „Öledbe hajtom a fejemet, szívedre a szívemet!”

Takaró: „Uram, takarj be önmagaddal!”

Villanyoltás: „Mégvakultak hiú szemeim!” (Ady Endre: *Az Úr érkezése*). „**Látok!**”, mert már nem az e világ fényei hívnak. „Kinyílik szemem a Te világod látására!”

„**Szívem utolsó gondolata** Te vagy, Uram! S így 6-8 órás alvásom is szentségimádás lesz, a Te jelenlétedben való elidőzés lesz, mint ahogyan a gyermek anyja kebelén nyugszik!”

Ez csak egy nap volt, s még hány napunk lesz, és még mennyi, mennyi esemény! Mind-mind Istenről beszélnek, csak vegyük észre!

A szemlélődő tekintet pontosan azt eredményezi, hogy a dolgok mögé tudunk látni, és a teremtmény mögött a Teremtőt is észre tudjuk venni!

Hálálkodjunk az Úrnak e világ dolgaiért, amelyeket azért teremtett, hogy ezek segítsenek Istenre figyelni, Istenre találni!

Imádkozzuk el a 104. számú éneket:

*Dicsőség a szent Atyának,
Ki semmiből teremtett,
Dicsőség ő egy Fiának,
Ki vérével megmentett,
Kettőtől származó
Szentlélek Istennek.
Háromságban Egységnek.*